

21.10.2015

Museovirastolle

Tutkimuslupapyyntö kahden muinaisjännöksen koekaivaukseen.

Haen tutkimuslupaa **Siilinjärven Kasurilan** (1000022857) ja **Vilholan** (749010010) muinaisjännöksille.

Työn tarkoituksena on selvittää näiden kohteiden muinaisjännösrajaus, niiden säilyneisyys ja sisältö (mitä rakenteita ja eri toiminnallisia ja ajallisia osia niissä olisi). Kasurilan kohdalla pyritään selvittämään myös kohteen ajoitus ja funktio, erityisesti onko kyseessä esihistoriallinen kohde - tai sisältyisikö siihen esihistoriallisia elementtejä. Kiinnitetään huomiota myös siihen kysymykseen voisiko paikalla olla kalmisto. Myös historiallisen ajan käytön ajoittamiseen kiinnitetään huomiota. Vilholan ajoitus on jo periaatteessa selvä rannansiirtymiskronologian perusteella, mutta jos esiin tulee siitä poikkeavaa materiaalia, otetaan siinäkin ajoitus erityiseen tarkkailuun.

Siilinjärven kunta on kaavoittamassa keskustan aluetta. Sen johdosta alueella tehtiin muinaisjännösinventointi kesällä 2015: Laakso ja Tiainen, Siilinjärvi. Kirkonkylän yleiskaava-alueen muinaisjännösinventointi 2015. Kyseessä on em. raportin kohteet 7 ja 1. Raportti on luettavissa paikassa: http://mikrolitti.pp.fi/1-julkisetraportit/Siilinjarvi/Siilinjarvi_kirkonkyla_inv_2015_TL.pdf.

Siilinjärven kunta haluaa kaavoitustyönsä pohjaksi selvittää edellä mainittujen kahden alueella olevan muinaisjännöksen tarkat rajat sekä muinaisjännösten kokonaislaajuuden (kuten rakenteiden olemassaolon, kulttuurikerrokset jne.) sekä merkityksen ja arvon, niin että tutkimuksen perusteella voidaan arvioida niiden (mahdollisesti eri osien) suojelutarve ja muinaisjännöksen poistamisen mahdollisuudet ja sen kustannukset.

Siilinjärven kunta tilasi em. työn Mikrolitti Oy:ltä. Yhteyshenkilönä Siilinjärvellä on yleiskaava-arkkitehti Annaelina Isola.

Työsuunnitelma:

Johtoajatuksena on, että maastossa käytetään tarkoin harkitusti, eri tilanteisiin ja konteksteihin sopivia tutkimus- ja kaivausmenetelmiä, sellaisilla tavoilla ja mittakaavassa, joilla asetettu tavoite mahdollisimman luotettavasti, hyvin ja muinaisjännöstä kunnioittavasti saavutetaan. Työtavat ja painotukset valitsee erittäin kokenut ja osaava kaivauksen johto tutkimusluvan, laatuvaatimusten, kysymyksenasettelun ja työn tavoitteiden puitteissa, paikan päällä tehtävien maastohavaintojen ja etten tulevien tilanteiden mukaisesti eri menetelmiä ammattitaitoisesti soveltaen.

Päätutkimusmenetelmänä on koeojien avaaminen. Sitä tukevin ja ohjaavina menetelminä voidaan käyttää koekuopitusta, maakairausta ja metallinestinhavaintia.

Kesän 2015 muinaisjännösinventoinnissa arvioiduilla muinaisjännösalueilla suoritetaan koekaivaus, jossa riittävän ja tarkoituksenmukaisen tiheästi tehtävillä koeojilla selvitetään muinaisjännöksen mahdollisesti säilyneiden osien rajausta. Sen lisäksi alueelle voidaan tehdä koekuoppia ja tarvittaessa laajentaa niitä koeojiksi, sen mukaan mitä koekuopista on havaittu. Koekaivausalojen sijoittumiseen, määrään ja laajuuteen vaikuttavat myös metallinilmaisinhavainnilla ja maakairauksilla saadut havainnot.

Kummassakin paikassa tutkittavan alueen laajuus on noin 100 x 100 m, mikä sisältää inventoinnissa arvioitujen muinaisjäännösten laajuuden. Varaudutaan menemään hieman myös kyseisten alueiden ulkopuolelle.

Yleisperiaate työssä on, että muinaisjäännöstä kaivetaan pois vain sen verran kuin on tarpeellista mahdollisesti havaittujen kulttuurikerrosten paksuuden ja luonteen määrittämiseksi alueiden eri osissa sekä mahdollisten rakenteiden laajuuden, luonteen ja syvyyden määrittämiseksi (otoksina mahdollisista laajemmista kokonaisuuksista). Kasurilasta pyritään saamaan myös edustavat ajoitusnäytteet ja niiden saamiseksi voidaan suorittaa tarvittaessa ns. poiskaivamista suppeilla aloilla.

Vastauksen saamiseksi kysymykseen paikan (Kasurila) funktiosta, otetaan myös muita kuin ajoitusnäytteitä (makrofossiili, osteologia). *Näytteiden otto ja analysointi on riippuvaista siitä, tuleeko esiin sellaisia löytöyhteyksiä, joista näytteiden ottaminen on mielekästä.*

Työn lopputuloksena on kartta muinaisjäännöshavainnoista ja perusteltu tulkinta muinaisjäännösrajuudesta. Sen lisäksi saadaan tietoa kohteiden ajoituksesta ja käyttöajasta ja –funktiosta (Kasurilassa), sekä muinaisjäännöksen ”määrästä” eli perusteltu ennuste rakenteiden määrästä ja laajuudesta ja kulttuurikerrosten tilavuudesta. Kohteiden arvoa ja merkitystä voidaan sitten punnita.

Kaivaustyössä alueelle tehdään kaivinkoneella koeojia, joiden koko vaihtelee tilanteen ja havaintojen mukaan. Koneellinen kaivaminen tapahtuu arkeologin tarkassa valvonnassa, varovaisesti mahdollisia rakenteita särkemättä pellon kyntökerroksen alapuolelle ns. koskemattomaan pohjamaahan (arviolta n. 40-50 cm syvyyteen) tai mahdollisesti havaittavan kulttuurikerroksen tai rakenteen pintaan.

Kaivetuista maista seulotaan riittävä ja edustava otos ja löydöistä talletetaan edustava otos huomioiden eri käyttövaiheet ja kysymyksenasettelu. Kaivannoista (koeojat, kuopat) dokumentoidaan löydöt sekä mahdollisesti havaitut rakenteet ja kulttuurikerrokset. Pääsääntöisesti kuopan kaivaminen lopetetaan jos havaitaan merkkejä kiinteästä muinaisjäännöksestä. Sen jälkeen sitä otetaan esiin tarkemmin menetelmin (lasta, lapi) niin paljon, että jäännös voidaan todeta. Valituissa kohdin kaivetaan käsipelillä kulttuurikerroksen läpi pohjamaahan. Samoin valituissa kohdin mahdollisesti esiin tullutta rakennetta otetaan esiin sen pohjaan saakka.

Koeojia tehdään systemaattisesti, alustavasti arvioiden n. 10 m välein (aina tilanteen ja havaintojen mukaan ojien väliä ja tiheyttä säädellen) muinaisjäännös ”haarukoiden”. Ojien välille tehdään koekuoppia. Työssä käytetään kevyttä kaivinkonetta. Lisäksi alueilla tehdään käsikärräistä ja metallinilmaisinta haravointia – niiden perusteella valitaan mm. koekuoppien ja –ojien paikkoja. Mittaukset tehdään takymetrillä ja/tai vrs palveluun kytketyllä GNS RTK laitteella alle 30 cm ulkoisella tarkkuudella. Mahdollisesti esiin tulleet ja talteen otetut löydöt toimitetaan Kansallismuseoon luetteloituina ja puhdistettuina.

Työ sujuu niin, että kaivinkone kaivaa ojan arkeologin tarkassa valvonnassa ja ohjauksessa – arkeologi tarvittaessa tekee tarkemman loppukaivuun lapiolla. Sen jälkeen kaivanto - sen pohja ja seinämät - dokumentoidaan: valokuvataan ja tehdään havainnoista muistiinpanot, kaivanto mitataan ja paikannetaan. Kaivaminen lopetetaan jos siinä havaitaan selvästi kiinteä muinaisjäännös (rakenne tai selkeä kulttuurikerros), sen jälkeen jäännös otetaan tarkemmin menetelmin sen verran esiin, että se voidaan luotettavasti todeta. Valituissa kohdin kaivetaan lapiolla ja/tai lastoilla kulttuurikerroksen läpi pohjamaan niin että profiilista voidaan dokumentoida mm. kulttuurikerroksen paksuus tai rakenteen syvyys, ja että saataisiin edustavia ajoitusnäytteitä.

Dokumentoinnin jälkeen kaivanto ”suljetaan” – maat takaisin kuoppaan.

Ensi vaiheessa yksi arkeologi valvoo koneellista kaivamista. Samaan aikaan yksi arkeologi kairaa ja käyttää metallinilmaisinta, tekee tarvittaessa koekuoppia ja havaintojen perusteella osoittaa kaivettavat paikat. Kolmas arkeologi dokumentoi - dokumentointiin osallistuvat myös muut arkeologit sen jälkeen kun koeojia- ja kuoppia on avattu riittävästi.

Havainnot dokumentoidaan asianmukaisesti valokuvoin, piirroksin ja sanoin. Löydöt otetaan talteen ja käsitellään Museoviraston ohjeiden mukaisesti Mikroliitti Oy:n tiloissa.

Työhön on varattu aikaa noin 6 päivää Kasurilaan ja 5 päivää Vilholaan. Työ aloitetaan Kasurilasta ja tarvittaessa sinne voidaan siirtää myös Vilholaan nyt varattuja resursseja.

Työ aloitetaan mahdollisimman pian sen jälkeen kun tutkimuslupa on saatu ja pyritään tekemään lokakuun lopulla – marraskuun alussa. Maastotyö tehdään päivännäön aikana ja sen lisäksi käytetään tarvittaessa riittävän tehokasta keinovaloa. Työ tehdään olosuhteissa jossa kaivettava maaperä on sula eikä lunta ole. Vähäinen lumi ei kuitenkaan työtä haittaa, mutta lumisaatteella ei työtä tehdä.

Työssä noudatamme Museoviraston v. 2013-2014 julkistamaa arkeologisten kenttätöiden laatuohjetta.

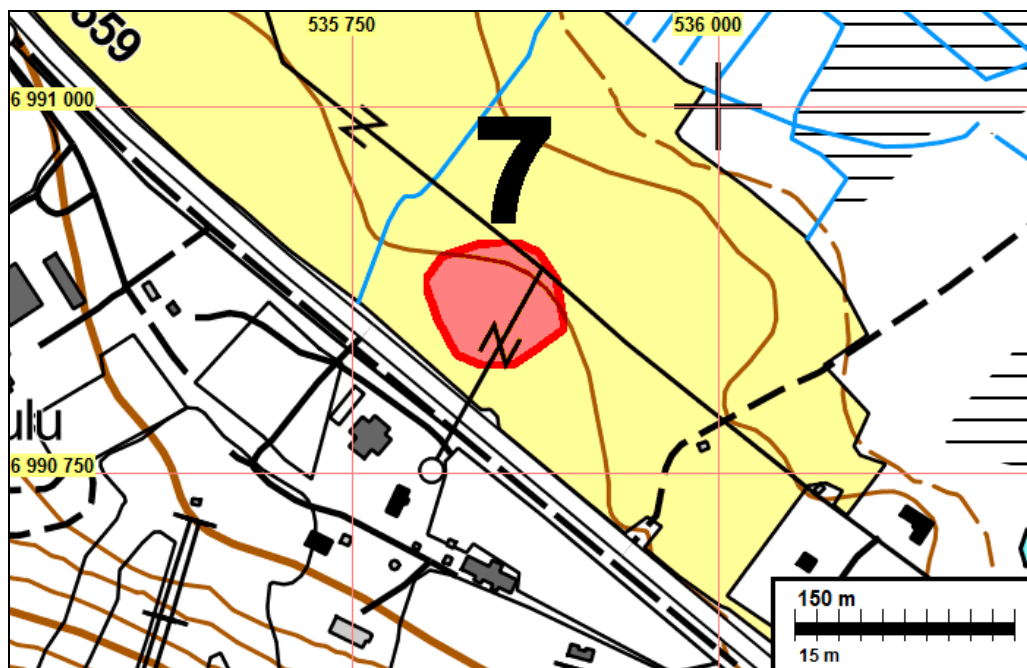
Työn kokonaisvastuu on Timo Jussilalla. Kaivauksen maastotyön johtaa ja siitä vastaa Ville Laakso apunaan Hannu Poutiainen ja Timo Sepänmaa sekä vielä nimeämätön avustaja. Varajohtajana on Hannu Poutiainen ja muun henkilöstön varahenkilöinä ovat Teemu Tiainen, Johanna Rahtola ja Timo Jussila.

21.10.2015

Timo Jussila

<i>Mikroliitti Oy</i>	
Osoite:	Louhentie 8 C, 02130 Espoo
Puhelin:	09-4208852, 0400-530057
Email:	Mikroliitti@mikroliitti.fi
www:	http://www.mikroliitti.fi

Karttaliite 1, Kasurila

Inventoinnissa v. 2015 esitetty muinaisjäännösrajaus punaisella.

Karttaliite 2:, Vilhola

Inventoinnissa v. 2015 esitetty muinaisjäännösrajaus punaisella.